

ULUSLARARASI İSLAM MEDENİYETİNDE SOSYAL HİZMETLER SEMPOZYUMU

INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON SOCIAL SERVICES IN ISLAMIC CIVILIZATION

المؤتمر العالمي حول الخدمات الاجتماعية في الحضارة الإسلامية

4-5 EKİM 2024

SEMPOZYUM PROGRAMI SYMPOSIUM PROGRAM

Google Meet: hym-hami-boa

AFİŞ TASARIM

DTA
YAYINCILIK

DÜZENLEME KURULU

EXECUTIVE COMMITTEE

- Prof. Dr. Mehmet Mahfuz Söylemez
(Düzenleme Kurulu Başkanı)
- Doç. Dr. Şevket Kotan
- Doç. Dr. İsmet Tunç
- Dr. Yakup Akyürek
- Dr. Fikret Yaman
- Öğr. Gör. Emre İlbars

SEKRETERYA

SECRETARY

- Öğr. Gör. Meryem Sezgin
- Arş. Gör. Delila Elçe

SCIENTIFIC ADVISORY COMMITTEE

- Prof. Dr. Adnan Demircan- İstanbul Üniversitesi/Türkiye
- Prof. Dr. Ali Osman Kurt- Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi/Türkiye
- Prof. Dr. Durmuş Arık- Ankara Üniversitesi/Türkiye
- Prof. Dr. Ejder Okumuş- Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi/Türkiye
- Prof. Dr. Emrah Akbaş- Yıldırım Beyazıt Üniversitesi/Türkiye
- Prof. Dr. Hüseyin Güneş- Şırnak Üniversitesi/Türkiye
- Prof. Dr. George Grigore- Bükreş Üniversitesi/Romanya
- Prof. Dr. Gülgün Uyar- Marmara Üniversitesi/Türkiye
- Prof. Dr. İhsan Çapcıoğlu, Ankara Üniversitesi/Türkiye
- Prof. Dr. İhsan Süreyya Sırma/Türkiye
- Prof. Dr. İsmail Safa Üstün- Marmara Üniversitesi/Türkiye
- Prof. Dr. Mahmud Kamaloğlu- Uluslararası Ukrayna-Gürcistan Üniversitesi/Gürcistan
- Prof. Dr. Mehmet Ali Kirman- Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi/Türkiye
- Prof. Dr. Musa Kazım Arıcan- Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi/Türkiye
- Prof. Dr. Mustafa Alıcı- Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi/Türkiye
- Prof. Dr. Mustafa Usta- Marmara Üniversitesi/Türkiye
- Prof. Dr. Mustafa Salih- Baku Ğardaya Üniversitesi/Cezayir
- Prof. Dr. Özcan Güngör- Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi/Türkiye
- Prof. Dr. Serik Seydumanov- Kazakistan Ulusal Bilimler Akademisi/Kazakistan
- Prof. Dr. Süleyman Turan- Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi/Türkiye
- Prof. Dr. Şinasi Gündüz- İstanbul Üniversitesi, HİKAV Başkanı/İstanbul
- Prof. Dr. Talip Atalay- Milletvekili/KKTC
- Doç. Dr. Ayhanum Abdulatipova- Dağıstan Devlet Üniversitesi/Dağıstan
- Doç. Dr. Çağdaş Ertaş- Şırnak Üniversitesi/Türkiye
- Doç. Dr. David Pestroi- Bükreş Üniversitesi/Romanya
- Doç. Dr. Fevzi Rençber- Şırnak Üniversitesi/Türkiye
- Doç. Dr. Hakan Temir- Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi/Türkiye
- Doç. Dr. Hasan Telli - Mersin Üniversitesi/Türkiye
- Doç. Dr. Ioan Dura- Constanta Üniversitesi/Romanya
- Doç. Dr. Kalamkas Anassova- Satbayev Milli Teknik Üniversitesi/Kazakistan
- Doç. Dr. Kasım Ertaş- Şırnak Üniversitesi/Türkiye
- Doç. Dr. Muhammed Muhdi Gündüz- Siirt Üniversitesi/Türkiye
- Doç. Dr. Muhammet Yeşilyurt- İzmir Katip Çelebi Üniversitesi/Türkiye
- Doç. Dr. Mustafa Kelebek- Yakın Doğu Üniversitesi/KKTC
- Doç. Dr. Ömer Nayci- Şırnak Üniversitesi/Türkiye
- Doç. Dr. Yusuf Suiçmez- Yakın Doğu Üniversitesi/KKTC
- Dr. Adam Ver- Eötvös Lorand Üniversitesi/Macaristan
- Dr. Ahmed Zareer- Luminus Teknik Üniversitesi/Ürdün
- Dr. Ahmet Özalp- Şırnak Üniversitesi/Türkiye
- Dr. Ali Koçak- Şırnak Üniversitesi/ Türkiye
- Dr. Mehmet Aktaş- Mardin Artuklu Üniversitesi/Türkiye
- Dr. Meiramkul Issayeva- Satbayev Milli Teknik Üniversitesi/Kazakistan
- Dr. Mesud Erzi- Hakkâri Üniversitesi/ Türkiye
- Dr. Namig Mammadov- Ulusal Bilimler Akademisi/Azərbaycan
- Dr. Nurgül Çelebi- Eötvös Lorand Üniversitesi/Macaristan
- Dr. Samira Hasanova- Yakın Doğu Üniversitesi/KKTC
- Dr. Oles Kulchynskyy- İstanbul Üniversitesi/Türkiye
- Dr. Vahid Ghasemi- Lizbon Avrupa Üniversitesi/Portekiz
- Dr. Valentin Ilie- Bükreş Üniversitesi/ Romanya
- Dr. Veysi Turun- Hakkâri Üniversitesi/ Türkiye
- Dr. Yusuf Emre- Şırnak Üniversitesi/ Türkiye
- Dr. Zoltan Egeresi- Kamu Hizmetleri Üniversitesi/Macaristan
- Yusuf Bilgin-İHH Mütevelli Heyeti Üyesi

TAKDİM

İslam medeniyetinde sosyal hizmetler, İslam'ın temel değerleri ve insanların ihtiyaçlarına dayalı olarak şekillenir. Bu hizmetler, toplumun zayıf ve ihtiyaç sahibi üyelerine yardım etmeyi amaçlar. Özellikle de İslam'ın sadaka ve zekât gibi emirleri, toplumdaki maddi ve manevi dengenin korunmasına büyük katkı sağlar. İslam Medeniyetinde sosyal hizmetlerin kapsamı içerisinde, yetimlere, yaşlılara, yoksullara, engellilere ve göçmenlere destek sağlama, hastaları tedavi etme ve eğitim hizmetleri sunma gibi bir çeşitli sosyal hizmetler bulunur. Bu hizmetler, İslam'ın adalet ve merhamet ilkelerini yansıtarak, toplumun sosyal dayanışma ve refahını teşvik eder. Bu nedenle İslam medeniyetindeki sosyal hizmetler, dini inançlarla birleşerek toplumun daha iyi bir şekilde işlemesine ve insanların daha iyi bir yaşam sürdürmelerine yardımcı olur.

İslam medeniyetinde sosyal hizmet kurumları, toplumun refahını artırmayı ve ihtiyaç sahiplerine yardım etmeyi amaçlayan önemli bir role sahiptir. Bu kurumlar genellikle vakıf sistemleri aracılığıyla faaliyet göstermektedir. İslam'da zekât yükümlülüğü ve sadaka gibi bağışlar, bu tür kurumların finansmanını sağlamak için kullanılır. Sosyal hizmet kurumları, yetimhaneler, hasta bakım merkezleri, eğitim enstitüleri ve yoksullara yönelik yardım programları gibi çeşitli alanlarda hizmet sunarlar. Ayrıca, İslam medeniyetinde sosyal adalet ve dayanışma ilkeleri temel alınarak, kurumlar genellikle gelir dağılımının adaletli bir şekilde sağlanması, toplumsal eşitsizliklerin azaltılması ve toplumun en savunmasız üyelerine yardım edilmesi amacıyla faaliyet gösterirler. Bu kurumlar, İslam'ın değerlerini yansıtarak toplumun daha iyi bir şekilde işlemesine ve herkesin yaşam kalitesini artırmaya yönelik önemli bir rol oynarlar. İslam'da sosyal hizmet anlayışının temelleri, Hz. Muhammed (s.a.v.) dönemiyle atılmıştır. Asr-ı Saadetten itibaren dezavantajlı kesimlere karşı hassas davranılmış ve onların toplum içerisinde kaynaşması sağlanmıştır. Bu hususu bizzat Hz. Peygamber'in uygulamalarında görmek mümkündür. Sosyal hizmet algısı, Hz. Muhammed (s.a.v.) döneminden sonra İslam devletleri tarafından da devam ettirilmiş ve kurumsallaşma adına önemli adımlar atılmıştır. Öyle ki İslam medeniyeti bir vakıf medeniyeti olarak telakki edilmiş ve yardıma muhtaç (dezavantajlı) kesimler her dönemde gözetilmiş ve ihtiyaçları karşılanmıştır.

Modern dönemde sosyal hizmet kavramı farklı biçimlerde ve farklı uzmanlık alanlarını gerektiren bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu anlamda, sosyal hizmete yönelik algılar ve sosyal hizmetin hitap ettiği alanlar da değişmiş gözükmektedir. İslam medeniyetinde sosyal hizmetler olgusu bazı akademik çalışmalarda ele alınmış olmakla birlikte, bütün yönleriyle konunun ele alındığı bütünlüklü ve etraflı bir çalışma bulunmamaktadır. Kaldı ki sosyal hizmetler, tarihin herhangi bir zaman diliminde yaşamış devletlerin değil insanlığın temel sorunudur. Küreselleşen dünyada, değişen koşullar çerçevesinde büyük bir birikime sahip İslam medeniyetinin, sosyal hizmet konusundaki tecrübesine büyük bir ihtiyaç duyulmaktadır. Bu sempozyumla İslam medeniyetinin tecrübesinden hareketle gelecekte sosyal hizmet algısının nasıl olacağı, uygulama biçimleri ve ne şekilde kurumsallaşacağı yönünde bir yol planının oluşturulması hedeflenmektedir.

In Islamic civilization, social services are shaped based on the fundamental values of Islam and the needs of people. These services aim to help pauper and needy members of society. In particular, the commandments of Islam such as charity and zakat contribute greatly to the maintenance of material and spiritual balance in society. The scope of social services in Islamic Civilization includes a variety of social services such as providing support to orphans, the elderly, the poor, the disabled and immigrants, treating the sick and providing educational works. These services reflect the Islamic principles of justice and compassion, promoting social solidarity and well-being of the community. Therefore, social services in Islamic civilization, combined with religious beliefs, help society function better and people live a better life.

Social service institutions have an important role in Islamic civilization, aiming to increase the welfare of society and help those in need. These institutions generally operate through foundation systems. In Islam, donations such as zakat obligation and alms are used to fund such institutions. They provide services in a variety of areas, including social service institutions, orphanages, patient care centers, educational institutes, and assistance programs for the poor. Additionally, based on the principles of social justice and solidarity in Islamic civilization, institutions generally operate to ensure fair income distribution, reduce social inequalities, and help the most vulnerable members of society. By reflecting the values of Islam, these institutions play an important role in making society function better and improving the quality of life for everyone. The foundations of the understanding of social work in Islam have been laid during the period of prophet Muhammad (pbuh). Since al-Asr al-Saada, disadvantaged groups have been treated sensitively and their integration within society has been ensured. It is possible to see this matter in the practices of the Prophet himself. The perception of social service has been continued by Islamic states after the era of prophet Muhammad (pbuh) and important steps have been taken towards institutionalization. In fact the Islamic civilization has considered a foundation civilization and needy (the disadvantaged) groups have been taken care of and their needs have been met in every period.

In the modern era, the concept of social work appears in different forms and as a situation that requires different areas of expertise. In this sense, perceptions about social services and the areas that social service addresses seem to have changed.

Although the phenomenon of social services in Islamic civilization has been discussed in some academic studies, there is no holistic and comprehensive study that covers the subject in all its aspects. Moreover, social services are the fundamental problem of humanity, not of states at any time in history.

In the globalizing world, there is a great need for the experience of the Islamic civilization, which has a great knowledge in social work, within the framework of changing conditions. With this symposium, it is aimed to develop a road plan for what the perception of social service will be like in the future, its application forms and how it will be institutionalized, based on the experience of Islamic civilization.

KATILIMCILAR

PARTICIPANTS

5

- Prof. Dr. Ayşe Dudu Kuşçu - Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi
Doç. Dr. Fevzi Rençber - Şırnak Üniversitesi
Doç. Dr. Hasan Telli - Mersin Üniversitesi
Doç. Dr. İbrahim Yıldız - Mersin Üniversitesi
Doç. Dr. İsmet Tunç - Şırnak Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet Nuri Güler- Yakın Doğu Üniversitesi
Doç. Dr. Mücahit Yüksel - Necmettin Erbakan Üniversitesi
Doç. Dr. Tuğba Aydeniz - Karabük Üniversitesi
Doç. Dr. Yusuf Suiçmez - Yakın Doğu Üniversitesi
Doç. Dr. Zehra Gözütok Tamdoğan - Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Kuray - Kilis 7 Aralık Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Özalp - Şırnak Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Fatih Baş - Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Feridun Tekin - Ordu Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Hasan Hüseyin Havuz - Afyon Kocatepe Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi İdris Söylemez- Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Şengil - Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Sedat Tuna - Ordu Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Veysel Öz - Ordu Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Yakup Akyürek- Şırnak Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Yakup Kaya - Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Abdulaziz Kıransal - Mardin Artuklu Üniversitesi
Dr. Durali Karacan - Brunel Üniversitesi İngiltere
Dr. Edip Akyol - Diyanet İşleri Başkanlığı
Dr. Gülderen Durna Dalgıç - Milli Eğitim Bakanlığı
Dr. Halime Korkmaz - Diyanet İşleri Başkanlığı
Dr. Mehmet Hanifi Yoldaş - Milli Eğitim Bakanlığı
Öğr. Gör. Dr. Üyesi Emine Ataman - Artvin Çoruh Üniversitesi
Dr. Arş. Gör. Furkan Erbaş - Iğdır Üniversitesi
Doktorant Hatice Hale Yurttabir - Yalova Üniversitesi
Doktorant Hilmi Keleş - Hitit Üniversitesi
Doktorant İsmail Çınar - Ürdün Üniversitesi
Hatice Betül Karataş - Yeryüzü Çocukları Derneği Yönetim Kurulu Üyesi
Yusuf Bilgin - İhh
Ayşe Toka - İhh
Rahşen Tekşen - Araştırmacı Yazar

PROGRAM

4 EKİM 2024 CUMA

09.30 – 10.00 Açış Konuşmaları

Dr. Öğr. Üyesi Yakup Akyürek
Prof. Dr. Mehmet Mahfuz Söylemez

10.15 – 11.30 I. Oturum

Oturum Başkanı:

Dr. Öğr. Üyesi Yakup Akyürek

Cahiliye'den İslam'a Kadın Haklarının Değişimi ve Dönüşümü:
Sünnet Sosyolojisi Açısından Değerlendirme

Halime Korkmaz

İslam Medeniyetinin Sosyal Hizmetler Alanındaki Kurucu
Kavramı: Fisebilillah

İbrahim Yıldız

Sosyal Hizmetlerde Kadın Sahabilerin Rollerini

İsmail Çınar

İslâm ve Aile

Mücahit Yüksel

İslâm Medeniyetinde İnsanî ve Sosyal Hizmetler

Sedat Tuna

ÖĞLE ARASI

PROGRAM

4 EKİM 2024 CUMA

14.00 – 15.00 II. Oturum

Oturum Başkanı:

Doç. Dr. Mustafa Kelebek

How Do Muslims In The Uk Contribute To Wider British Society Through Islamic Social Support Mechanisms?

Durali Karacan

İslam Dünyasında Sosyal Hizmet Çalışmalarında Sivil Toplum Kuruluşlarının Yeri: Türkiye'deki Stk'lar Üzerine Bir Analiz

Fatih Baş

Türk Din Sosyolojisinde Engellilik Olgusu Üzerine Bibliyografik Bir Değerlendirme

Gülderen Durna Dalgıç

Çağdaş İslami Hareketlerden İhvan-ı Müslimin'in Stk Yönü ve Sosyal Hizmet Anlayışı

Mehmet Hanifi Yoldaş

PROGRAM

4 EKİM 2024 CUMA

15.15 – 16.30 III. Oturum

Oturum Başkanı:

Dr. Öğr. Üyesi Samira Hasanova

Câhiliye ve İslâm Arap Toplumunda Bir Sosyal Hizmet Olan
Sütanneliğin Güzel Ve Düzgün Arapçayı Kazandırma İşlevi

Mehmet Nuri Güler

Resulullah Döneminde Sosyal Hizmetlerin Yürütülmesinde
Zekât Müessesesinin Rolü

Veysel Öz

*Hilâfet Dönemi Endülüs'te Eğitim-Öğretimin
Yaygınlaştırılması*

Furkan Erbaş

Ahde Vefanın Bir Örneği: Bedir Savaşı Gazileri

Ahmet Kuray

Engellilerin Sosyal Hayata Katılması ve İstihdamına
Örneklik Teşkil Emesi Bakımından

Abdullah B. Ümmî Mektûm

Feridun Tekin

PROGRAM

5 EKİM 2024 CUMARTESİ

10.00 – 11.00 IV. Oturum

Oturum Başkanı:

Dr. Öğr. Üyesi Abdulaziz Kıranşal

Sosyal Hizmet Açısından İhh'nin Faaliyetlerinin İrdelenmesi

Yusuf Bilgin - Ayşe Toka

Afet ve Acil Durumlarda Çocuk Koruma: (YEÇED) Yeryüzü
Çocukları Derneği'nin Sosyal Hizmet Çalışmaları

Hatice Betül Karataş

Vakıf Medeniyetinin Bir Halkası Olarak "Yetim Vakfı" Ve
Sosyal Hizmet Çalışmalarına Katkıları

Rahşan Tekşen

İslam Medeniyetinin Sosyal Hizmet Anlayışına Kaynaklık
Etmesi Bakımından Hz. Peygamber'in Sünneti

Abdulaziz Kıranşal

PROGRAM

5 EKİM 2024 CUMARTESİ

11.15 – 12.15 V. Oturum

Oturum Başkanı:

Doç. Dr. Yusuf Suiçmez

Türkiye Selçuklu Hanım Sultanlarının Yaptırmış Olduğu Dinî ve Sosyal Yapıların Sosyo-Ekonomik Sonuçları

Ayşe Dudu Kuşçu

Bir Sosyal Hizmet Merkezi Olarak
Büveyhîler Dönemindeki Dârülilimler

Edip Akyol

Sosyal Hizmetler Açısından Memlûkler
Dönemi Mansuriye Hastanesi

Hilmi Keleş

Evlat Edinme ve Sosyal Hizmet Kurumları Olarak
Daru'l-Eytamlar

Yusuf Suiçmez

ÖĞLE ARASI

PROGRAM

5 EKİM 2024 CUMARTESİ

13.30 – 14.30 VI. Oturum

Oturum Başkanı:

Doç. Dr. Zehra Gözütok Tamdoğan

Engelli Şairlerin Türk-İslam Edebiyatı Tarihine Katkıları

İdris Söylemez

Endülüs'ten İspanya'ya Sosyal Hizmet:
Tarihsel ve Kültürel Bir İnceleme

Hatice Hale Yurttabir

Endülüs ve Mağrib Ulemâsının Sosyal Hizmetlere Katkısı:

İmar, Tedrîs, Te'lîf

Zehra Gözütok Tamdoğan

Bir Meslek ve Disiplin Olarak Sosyal Hizmet ve Din Eğitimi

Yakup Kaya

PROGRAM

5 EKİM 2024 CUMARTESİ

14.45 – 15.45 VII. Oturum

Oturum Başkanı:

Doç. Dr. Hasan Telli

Meşihat Arşivine Göre Kıbrıs Müftüsü

Ali Rifkî Efendi (1890-1910)

Hasan Telli

Bir Sosyal Hizmet Örneği Olarak Kıbrıs Tahaffuzhanesi

Tuğba Aydeniz

Kıbrıs'ta Evkafın Diğer Din Mensuplarına

Yönelik Yardımları

Mustafa Şengil

Diyanet İşleri Başkanlığının İşitme ve Görme Engellilere

Yönelik Kur'an Öğretim Hizmetleri

Hasan Hüseyin Havuz

PROGRAM

5 EKİM 2024 CUMARTESİ

16.00 – 17.00 VIII. Oturum

Oturum Başkanı:

Doç. Dr. İsmet Tunç

Unutulmaya Yüz Tutmuş Bir Sosyal Hizmet Geleneği: Şark
Medreselerinde Ratıp/Tayin Sistemi

Ahmet Özalp

Günümüz Alevi-Bektaşî Geleneğinde Cem Evlerinin Sosyal
Hizmetler Bağlamında Değerlendirilmesi

Fevzi Rençber

Sosyal Haklar Bağlamında İslâm'da Engellilere Yönelik
Onurlu Muamele Uygulamaları

Emine Ataman

Bir Sosyal Hizmet Kurumu Olarak Ases

Yakup Akyürek

Dinlerde Nihai Hedef Olarak İyilik

İsmet Tunç